
Policisti in parada ponosa v Sloveniji

VARSTVOSLOVJE,
letn. 19
št. 1
str. 21–40

Izidor Nemeč, Iztok Podbregar

Namen prispevka:

Namen prispevka je predstaviti varovanje parade ponosa v Sloveniji, ugotoviti, ali policisti zagotavljajo varnost prireditve na ustrezen način, in ali so seznanjeni z zgodovinskim pomenom ter družbeno pomembnostjo parade ponosa.

Metode:

Raziskavo o odnosu policistov do parade ponosa smo izvedli na vzorcu 108 policistov treh policijskih postaj v Ljubljani. Na temo raziskave smo izvedli tudi nekaj polstrukturiranih intervjujev z udeleženci parade ponosa.

Ugotovitve:

Rezultati raziskave med policisti kažejo, da je bolj izkušenim policistom parada ponosa bolj družbeno pomembna kot manj izkušenim. Na podlagi intervjujev z udeleženci parade ponosa je bilo ugotovljeno, da so ti pozitivno ocenili vlogo policistov pri zagotavljanju varnosti.

Omejitve/uporabnost raziskave:

Omejitve raziskave izhajajo iz majhnega števila anketiranih policistov in manjšega števila intervjujev udeležencev parade ponosa.

Praktična uporabnost:

Policijsko delo v skupnosti se odraža v sodelovanju policistov z lokalnim okoljem, zato bodo rezultati raziskave in intervjujev policijskim vodjem in policistom vodilo pri sodelovanju z LGBT skupnostjo in ostalimi udeleženci na paradi ponosa.

Izvirnost/pomembnost prispevka:

Prispevek je izviren, saj predstavlja korak k poglobljenemu raziskovanju varnosti na paradi ponosa pri nas. Prispevek je zaradi še boljšega sodelovanja na paradi ponosa pomemben tako za slovensko policijo kot tudi za udeležence.

UDK: 351.741

Ključne besede: parada ponosa, varnost, policija, javne prireditve

Police Officers and Pride Parades in Slovenia

Purpose:

The Purpose of this paper is to show the Pride parade security provision in Slovenia, to determine if security of this event is appropriately and adequately provided by the police and if police officers are aware of the parade's historical significance and social relevance.

Design/Methods/Implications:

For the purposes of research, we conducted a survey in 2014 with 108 police officers from three police stations in Ljubljana, as well as interviews with a small number of Pride parade participants.

Findings:

Survey results indicate that the Pride parade is more socially important to the experienced police officers as compared to those less experienced. Based on the interviews, it was found that the participants of Pride parade assessed the role of the police in security provision positively.

Research Limitations/Implications:

The survey is limited, as it was carried out on a small sample of police officers, and interviews were conducted only with certain participants of the Pride parade.

Practical Implications:

Community policing is reflected in the participation of police officers in the local environment, therefore the results of research and interviews can guide police chiefs and police officers to improve collaboration with the LGBT community and other participants of the Pride parade.

Originality/Value:

This article presents the first step towards more thorough research of the safety in Pride parades. The article is important for both the police and Pride parade attendees, as it represents groundwork for better cooperation.

UDC: 351.741

Keywords: pride parades, safety, police, public gathering

1 UVOD – LGBT SKUPNOST IN VARNOST

Homoseksualnosti, s katero označujemo določeno čustveno in spolno privlačnost med dvema osebama istega spola (Kuhar, 2001), ni mogoče omejiti le na spolne odnose, saj vključuje tudi različne socialne odnose, življenjske izkušnje in vpliva na odnose z drugimi osebami (Ništ, 2013; Petz, 2005). Sociološke, psihološke, antropološke in zgodovinske študije kažejo na to, da so homoseksualno vedenje in homoseksualne spolne prakse vedno obstajali v različnih obdobjih zgodovine in v različnih kulturah. Homoseksualnost je bila v večini primerov pojmovana kot bolezen, psihiatrični problem, kriminalno dejanje, greh, odklon ter nemoralno seksualno vedenje (Durić, 2015; Kuhar, 2009; Pirnar, 2006). Danes zasledimo preučevanje homoseksualnosti večinoma v antropoloških in feminističnih raziskavah ter teorijah, ki prispevajo k normalizaciji homoseksualnosti kot eni od možnih oblik seksualnosti (Pirnar, 2006; Zorn, 1999). Kljub temu družba homoseksualnosti še vedno ni sprejela kot nekaj naravnega in normalnega, zato so homoseksualne osebe ter lezbična, gejevska, biseksualna in transseksualna populacija (v nadaljevanju LGBT) še stigmatizirane in zapostavljene. Večinoma jim še vedno niso priznane enake pravice kot heteroseksualni populaciji. Čeprav je homoseksualnost v razvitem svetu že več let dekriminalizirana (v Sloveniji

od leta 1976) in tudi družbeno sprejemljiva, ostaja heteroseksualnost še vedno osrednji način spolnega vedenja (Kuhar, 2001). Družba kljub navedenemu homoseksualnost in celotno LGBT skupnost še vedno sprejema kot nekaj tujega in nesprejemljivega ter do njih goji sovraštvo, strah in odpor, kar je po Zorn (1999) pogojeno z določenim kulturnim ozadjem in zgodovino, ki vplivata na regulacijo spolnosti in spolnih vlog. Ker je zaradi tega stopnja tolerance v družbi še prevečkrat na zelo nizkem nivoju, je prisoten strah pred homoseksualnimi osebami oziroma t. i. homofobija (Kuhar, 2006; Kuhar, Kogovšek-Šalamon, Humer in Maljevac, 2011; Stein, 2005; Stojčić in Petrović, 2016). Po svetu in tudi pri nas zaradi navedenega še vedno lahko zasledimo, da je populacija LGBT podvržena in deležna homofobnega nasilja.

Do homofobnega nasilja največkrat pride v času pomembnejših javnih prireditvev, namenjenih populaciji LGBT (ko je na primer parada ponosa). Varovanje javne prireditve, kot je parada ponosa, je kompleksno in zahteva veliko naporov za pripravo in izvedbo varovanja, ki ga opravljajo tudi policisti. Zaradi dejstev, da gre za varovanje specifične javne prireditve, ki prispeva k vidnosti populacije LGBT in ki jo varujejo tudi policisti, smo se odločili, da opravimo raziskavo med policisti in izvedemo intervjuje z udeleženci parade ponosa. V nadaljevanju prispevka najprej predstavimo zgodovino parade ponosa in razvoj homoseksualne spolne identitete, povzemamo že opravljene raziskave na temo nasilja nad homoseksualno populacijo v Sloveniji v obdobju organiziranja parade ponosa ter pokažemo smernice za uspešno varnost vseh udeležencev javne prireditve, kot je parada ponosa. Nadalje v prispevku predstavimo rezultate empirične raziskave, ki smo jo z anketo izvedli med policisti treh policijskih postaj na območju Ljubljane ter z ugotovitvami iz izvedenih intervjujev med udeleženci parade ponosa pri nas podpremo ugotovitve pri empirični raziskavi. Z obema oblikama raziskovanja smo ugotavljali, kakšna je kakovost zagotavljanja varnosti udeležencev parade ponosa pri nas s strani policistov že omenjenih policijskih postaj na območju Ljubljane ter ali policisti vedo, kakšen je zgodovinski in družbeni pomen parade ponosa za homoseksualno populacijo oziroma za njene udeležence pri nas, saj je to ena od pomembnih informacij za policiste, ki opravljajo varovanje tovrstnih javnih dogodkov.

1.1 Parada ponosa

Prva gibanja za pravice homoseksualne populacije v Evropi zasledimo v Nemčiji leta 1897, pozneje pa tudi v drugih državah Evrope in v ZDA. Kasnejša družbena gibanja za pravice homoseksualcev, ki so se v večji meri začela pojavljati v 70. letih 20. stoletja, pa so prispevala tako k individualističnemu razkritju spolne identitete kot tudi razkritju homoseksualcev kot družbene skupine (Kuhar, 2001). Začetke parade ponosa, ki ima po Bruce (2013) močan kulturni pomen ter po Kates in Belk (2001) predstavlja največji družbeni-politični dogodek gejevske ter lezbične skupnosti, zasledimo po zgodovinskem uporu pred lokalom Stonewall Inn v soseski Greenwich Village med 27. in 29. junijem 1969. Navedeni lokal in dogajanje v njem 27. junija predstavljata zgodovinski mejnik in intenzivnejši boj homoseksualne populacije za svoje pravice. Tistega dne so policisti newyorške

policije, kot že nekajkrat poprej, v omenjenem lokalu opravili racijo z načrtom aretacije zaposlenih (Armstrong in Crage, 2006; Kuhar, 2010). Običajno so lastniku lokala v primeru kršitev odvzeli licenco za točenje alkoholnih pijač, ki mu je bila vrnjena naslednje dni, podobno bi se zgodilo tudi 27. junija 1969, če se gostje omenjenega lokala ne bi uprli policijskemu nasilju (Kuhar, 2008; Pirnar, 2006). V policijski akciji tistega dne je bilo poškodovanih več upornikov in štirje policisti (Armstrong in Crage, 2006). Uporniki so kasneje celo z blokado cest in ulic z vozili ustavljali promet (Duberman, 1993).

Po stonewalskem uporu so se začeli homoseksualci in druga populacija LGBT še bolj zavedati, da so prikrajšani za osnovne pravice, zato so zahtevali odpravo diskriminacije. To so utemeljevali na podlagi svoje spolne (homoseksualne) identitete, ki po Woodward (1997) predstavlja povezavo med homoseksualnimi osebami in ostalo družbo ter ne sme biti osnova za neenakopravnost v družbi. Pomembno je, da homoseksualnost ni le del zasebnosti določene osebe, temveč je del njegove podobe v javnosti. Le tako lahko homoseksualna spolna praksa postane družbeno prepoznana praksa in se je v družbi ne bi bilo več treba sramovati. Posamezniki, ki so prevzeli homoseksualno identiteto, se lahko tako začnejo zavedati, da niso več sami, temveč so v družbi sprejeti s strani posameznikov, ki lahko enako kot oni doživljajo diskriminacijo na osnovi spolne identitete (Segal, 1997).

V okviru socioloških in psiholoških znanosti so znanstveniki razvili več modelov oblikovanja homoseksualne spolne identitete. Sociolog Troiden (1989) je tako razvil štiri fazni model oblikovanja omenjene identitete. Kot prvo fazo je izpostavil stopnjo senzibilizacije, ki se pojavlja v obdobju adolescence in jo zaznamujejo občutki zaznave posameznika kot drugačnega od vrstnikov. Druga faza je faza krize identitete, na katero vplivata nevednost in pomanjkanje ustreznih informacij o spolni usmerjenosti. Za naslednjo fazo je značilno, da posameznik spoznava sebe kot homoseksualno osebo in so mu pomembni stiki z drugimi istospolnimi osebami. Pri zadnji fazi pa gre za zadovoljstvo z lastno spolno identiteto ter sprejetje življenja homoseksualne osebe kot sebi lastnega (Kuhar, 2005; Troiden, 1989).

V preteklosti so kriminologi homoseksualne osebe zapostavljali in jih prikazovali kot seksualne nesposobneže, perverzneže in biološko nedorasle. V sled tega je kriminologija, v nasprotju s sociologijo in psihologijo, vprašanje spolne (homoseksualne) identitete v povezavi s populacijo LGBT prezrla v naslednjih pomembnih elementih:

- a. teoretično pomanjkanje povezav kriminologije s spolno identiteto vzbuja skrb, ali lahko kriminološke teorije povežemo z izkušnjami populacije LGBT,
- b. podatkov o LGBT-storilcih kaznivih dejanj skorajda ni, kriminološke raziskave o populaciji LGBT pa se v večini primerov osredotočajo na kriminaliteto nasilja v partnerskih razmerjih,
- c. kriminološko sodelovanje v povezavi s spolnimi identitetami in populacijo LGBT je bilo najbolj v razcvetu v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko so v večini razpravljali o homoseksualnosti kot o kaznivem dejanju (Woods, 2014).

Razprave o spolnih identitetah so v veliki večini vplivale na prepoznavnost populacije LGBT v družbi, kar se najbolj pokaže tudi v vsakoletnih paradah ponosa po svetu.

Kot navajajo številni avtorji, med njimi tudi Bruce (2013) in Radoman (2012), je parada ponosa v svetu in v Sloveniji pomembna, saj gre za obliko aktivizma, za večjo vidnost seksualnih manjšin in dogodek, kjer lahko člani LGBT skupnosti in drugi udeleženci pokažejo ter opozarjajo na še vedno (pre)večkratno diskriminacijo istospolno usmerjenih.

Prva parada ponosa je bila leta 1970, pod imenom Christopher Street Day Gay Liberation, organizirana v mestu New York, udeleženci pa so se sprehajali po Sixth Avenue od Greenwich Villaga do Central Parka (Lauritsen, 2009). Parade ponosa so se začele odvijati tudi drugje po svetu, leta 1970 se je v Londonu udeležilo pohoda od Trafalgar Squara do Hyde Parka približno 150 udeležencev (Walton, 2010), 5.000 udeležencev pa tudi pohoda oziroma prve parade ponosa 26. junija 1977 v španski Barceloni (Enguix, 2009).

V Sloveniji zametke parade ponosa zasledimo po dogodku 8. junija 2001, ko je pesnik, prevajalec in pisatelj Brane Mozetič v Cafe Galeriji gostil kanadskega pesnika Jeana-Paula Daousta. Imenovana sta v poznih večernih urah prispela pred lokal, kjer ju je ustavil varnostnik lokala in jima prepovedal vstop z navedbami, da drugače spolno usmerjenim ne bo dovolil vstopa v lokal. Temu dogodku je sledilo pitje mineralne vode v navedenem lokalu, ko so protestniki in protestnice počasi pili mineralno vodo in s tem nižali proračun lokalu, hkrati pa čakali na odzive državnih organov na diskriminacijo obeh navedenih pesnikov (Velikonja, 2004).

Ker se nobena od institucij države ni odzvala na zgoraj navedeni dogodek, se je 6. julija 2001 začela t. i. prva parada ponosa v Sloveniji pod sloganom 'Obvoznica mimo nestrpnosti – pohod proti homofobiji'. Ob 17. uri se je pred ljubljansko galerijo Škuc na Starem trgu zbralo približno 300 ljudi, dogodku pa je prisostvovalo večje število govornikov z različnih področij družbenega življenja. Udeleženci parade ponosa so se po programu odpravili do Mestne hiše, nato proti Ljubljani in se vzdolž naslednje ulice vrnili na Mestni trg pred Mestno hišo, kjer so razvili 15-metrsko mavrično zastavo, ki je pomenila uradni sklep prve parade ponosa pri nas. Manjši del povorke je svojo pot nadaljeval do Prešernovega spomenika in Metelkove mesta (Kuhar, 2001). Od leta 2001 do leta 2015 se je v Sloveniji odvijalo že 15 parad ponosa, na njih pa ni bilo zabeleženih hujših nasilnih dejanj zoper udeležence.

1.2 Nasilje in LGBT skupnost

V nadaljevanju bomo opredelili nasilje nad LGBT skupnostjo, kjer gre za to, da so oškodovanci napadeni izključno zaradi svoje spolne usmerjenosti. Nasilna dejanja nad njimi so največkrat motivirana s predsodki in sovraštvom. Homofobno nasilje nad LGBT skupnostjo nekateri raziskovalci opredeljujejo kot simbolno dejanje, ki posameznim osebam v določeni homoseksualni skupnosti služi kot določen znak, da jim preti nevarnost, ki so ji podvrženi zato, ker so drugače spolno usmerjeni. Zaradi navedenega se lahko posamezniki počutijo zapostavljene in nezaščitene, četudi jim dejansko homofobno nasilje ne preti (Dobrič-Brankov, 2010; Mason, 2001).

V grobem bi lahko rekli, da večja vidnost in izpostavljenost populacije LGBT pomeni večjo možnost, da postane žrtev homofobnega nasilja oziroma kaznivih dejanj in posledično oškodovana. Zaradi pogostejšega nasilja nad populacijo LGBT se številni geji, lezbijke in transspolne osebe ne želijo izpostavljati v javnem prostoru, prav tako v javnosti skrivajo že omenjeno spolno identiteto in pogosto ostajajo sami ter zaprti v domačem okolju. Zaradi omenjene nevidnosti populacije LGBT se v družbi pojavljajo predsodki, ki jih ni lahko izbrisati, vendar obstajajo strategije njihovega spreminjanja. Ena od takih strategij je vsekakor sprejemanje zakonodaje proti diskriminaciji istospolno usmerjenih (Nastran Ule, 1997).

Nasilje se dogaja tudi v Sloveniji, vendar se, kot so pokazale raziskave na temo nasilja nad skupnostjo LGBT, napadeni oziroma oškodovanci večinoma ne odločajo za prijavo nasilja policiji oziroma drugim organizacijam, ki se ukvarjajo s to problematiko. Na podlagi ugotovitev raziskav *Vsakdanje življenje istospolno usmerjenih v Sloveniji* (Maljevac, Koletnik, Magič in Kuhar, 2008), *Neznošno udobje zasebnosti: vsakdanje življenje gejev in lezbijk* (Kuhar in Švab, 2005) ter poročila *Povej naprej!* (Kuhar, Kogovšek in Magič, 2008) in raziskave o pravni (pod) informiranosti LGBT skupnosti ter vsakdanjem življenju gejev in lezbijk (Kuhar in Švab, 2014) lahko ugotovimo, da največ nasilja nad geji in lezbijkami, fizičnih napadov in sovražnega govora zaznavajo ob vidnejših dogodkih, namenjenih istospolno usmerjenim, kot je na primer parada ponosa. Kljub vsemu pa se trend organiziranosti fizičnih napadov in ustrahovanj kaže tudi izven določenih obdobj, saj se napadi in ustrahovanja pojavljajo tudi ob obiskih kluba K4 in drugje. Zaznani primeri, v katerih je kar šest od osmih posameznikov in posameznic doživelo ustrahovanje, zavrnitev vstopa oziroma fizični napad na javnem mestu, potrjujejo, da je najbolj nevaren prostor za istospolno usmerjene prav javni prostor (torej ulice, trgi ipd.). Vsi primeri fizičnih napadov so se zgodili v Ljubljani, kjer se kot najbolj problematična pojavlja okolica območja, na katerem se posamezno leto odvija parada ponosa. Največkrat so žrtve napada istospolno usmerjeni moški, le redko ženske, napadalcev pa je po navadi več in napadejo iz zasede ter presenetijo žrtev (Maljevac et al., 2008).

Nadalje je bilo ugotovljeno, da več kot 92 % vprašanih v raziskavi, ki so jo izvedli avtorji raziskovalnega poročila *Povej naprej!* (Kuhar et al., 2008), homofobnega nasilja ali diskriminacije ni prijavilo policiji. Razlogi za to so predpostavljane, da prijava ne bi ničesar rešila. S tem je povezan tudi ugled policije, ki jo ima ta v gejevski in lezbični skupnosti, čeprav rezultati raziskave kažejo, da nihče ni poročal o negativnem odnosu policije ob prijavi homofobnega nasilja. Prijavljanje homofobnih dejanj je eno od pomembnih dejavnikov k večji prepoznavnosti tega nasilja in posledično ukrepanja policije. Neprijavljanje homofobnih dejanj vpliva na nevidnost nasilja in diskriminacije istospolno usmerjenih tako v očeh organov pregona kot javnosti, skromnost podatkov o pogostosti in lokacijski umestitvi teh dejanj onemogoča ustrezno posredovanje in možnost preprečitve teh dejanj. Pomanjkanje podatkov o homofobnem nasilju predstavlja tudi oviro pri pregonu storilcev ter izvajanju učinkovitejših ukrepov s strani policije in drugih organov (Kuhar et al., 2008).

Raziskava Magičeve (2014), ki je predstavljena v članku *Social and psychological factors influencing reporting of homophobic hate crime*, je pokazala, da percepcija nasilja

odločilno vpliva na to, ali bo napadeni gej oziroma lezbijka prijavil napad na policijo oziroma na nevladne organizacije in društva. To je odvisno predvsem od tega, ali bolj zaupa policiji ali nevladnim organizacijam, kot je društvo Legebitra iz Ljubljane. Kot kaže raziskava, sodelujoči bolj zaupajo nevladnim organizacijam.

Pri preučevanju literature nismo zasledili, da bi morala policija pri nas ukrepati ob zaznanem nasilju na sami paradi ponosa kot na primer v mestih nekdanje Jugoslavije in vzhodne Evrope (Kuhar, 2013). Kljub temu pa se nam zdi pomembno, da se morebitni primeri nasilnih in homofobičnih dejanj obravnavajo prvenstveno, za reševanje navedene problematike pa se zastavi dolgoročno strategijo in konkretne načrte za zmanjševanje homofobnega nasilja v okviru vseh družbenih institucij ter na vseh nivojih družbe (Kuhar et al., 2008).

Vsak incident z znaki fizičnega ali psihičnega nasilja je treba jemati resno ter s stališča dela policistov profesionalno in z vso resnostjo pristopiti k obravnavi problema. Slednje se vsekakor pričakuje predvsem od delavcev policije, če seveda žrtev prijavi incident na določeni policijski postaji. Takrat je tudi pomembno, da se v delo policistov vključi tudi predstavnik nevladne organizacije (npr. iz društva Legebitra) ter policistom s svojimi izkušnjami, nasveti in podporo oškodovancu homofobičnega kaznivega dejanja oziroma prekrška pomaga pri obravnavi takih dejanj.

2 OPIS UPORABLJENE METODE, INSTRUMENTARIJA IN VZORCA

Za analizo smo delno uporabili rezultate raziskave med policisti (izraz v nadaljevanju uporabljamo tako za policiste kot policistke) Policijske uprave Ljubljana in intervjujev z udeleženci parade ponosa v Sloveniji, ki sta bila opravljena leta 2014 za potrebe magistrskega dela z naslovom *Percepcija udeležencev o kakovosti zagotavljanja varnosti s strani policije na paradah ponosa v Sloveniji* (Nemeč, 2014).

2.1 Opis vprašalnika

Za empirični del prispevka je bil sestavljen vprašalnik na osnovi preučene literature, virov in vprašanj, ki so se porajala ob pisanju prispevka oziroma pred izvedbo anketiranja. Vprašalnik je bil posredovan v izpolnjevanje izbranemu vzorcu policistov.

Podatki, potrebni za analizo kvalitete zagotavljanja varnosti s strani policije na paradi ponosa v Sloveniji, so bili pridobljeni z omenjenim vprašalnikom in vneseni v računalniški program SPSS. Vprašalnik je bil potrjen s strani Ministrstva za notranje zadeve, Generalne policijske uprave, Policijske akademije z dokumentom št. 630-217/2013/4 (2641-01). Vsem policistom, ki so pristopili k izpolnjevanju vprašalnika, je bilo pred izpolnjevanjem predstavljeno, na katerih policijskih postajah se bo anketiranje izvajalo, ter zagotovljeno, da bo ta anonimna (oz. bodo vprašalniki v skladu z zakonskimi predpisi uporabljeni le in izključno za namene raziskovanja in temu primerno grafično ter opisno prikazani). Navedeni vprašalnik je obsegal dvajset vprašanj; pri prvih osmih je bilo treba obkrožiti in/ali dopolniti ustrezen odgovor. Pri vprašanjih od ena do tri so nas zanimali

demografski podatki, vprašanja od štiri do osem pa so se nanašala na delo anketiranih policistov in policistk. Z vprašanji od devet do dvajset smo preverjali mnenja anketiranih policistov na obravnavano temo, in sicer s petstopenjsko lestvico, in sicer od 1 – sploh se ne strinjam do 5 – popolnoma se strinjam.

Zanesljivost vprašalnika pri spremenljivkah, ki so merile zgodovinski pomen in družbeno relevantnost parade ponosa ter varovanje parade ponosa s strani policistov, smo izmerili s pomočjo testa zanesljivosti (Cronbachovega koeficienta alfa). V našem primeru je Cronbachov koeficient alfa meril 0,666, kar pomeni, da je zanesljivost tega dela vprašalnika srednja.

2.2 Način izvedbe raziskave

Ker je bil vzorec priložnosten in so bili za vzorec izbrani policisti treh policijskih postaj v mestu Ljubljana, rezultatov ne moremo posplošiti na celo populacijo. Vsaki policijski postaji je bilo posredovanih 40 natisnjenih anketnih vprašalnikov. Vprašalniki so bili naključnim policistom, ne glede na to, ali so že varovali parado ponosa ali ne, posredovani preko nadrejenih oz. komandirjev policijskih postaj, anketiranje oziroma izpolnjevanje vprašalnika pa je potekalo februarja 2014. Skupno je bilo 108 popolno izpolnjenih in vrnjenih vprašalnikov. Odzivnost anketirancev je znašala visokih 90 %.

2.3 Opis vzorca

Iz izpolnjenih vprašalnikov policistov in policistk Policijske uprave Ljubljana smo ugotovili, da je nanj odgovarjalo 77 policistov in 31 policistk, večina, kar 67, jih ima dokončano srednješolsko izobrazbo. 46 tistih, ki so odgovarjali na vprašalnik, jih opravlja delo policista, 25 delo kriminalista, 20 vodje policijskega okoliša. Ostali (dežurni na policijskih postajah, pomočniki komandirjev ...) so v manjšini. Prav tako smo ugotovili, da prevladujejo policisti, stari med 30 in 40 let, z delovno dobo v policiji med 10 in 15 let.

96,3 % anketiranih policistov je že opravljal varovanje javne prireditve oziroma javnega shoda, in sicer jih je 91,7 % opravljal varovanje športne prireditve, 56,5 % varovanje kulturne prireditve, 62,0 % varovanje umetnostne, zabavne ipd. prireditve, 70,4 % varovanje državno-politične prireditve, 81,5 % pa varovanje protestov. Nadalje je bilo ugotovljeno, da so anketirani policisti v 82,4 % opravljali varovanje v skupini, 62,0 % v patrolji, 39,8 % pa samostojno.

2.4 Izvedba in opis vsebine intervjujev

Intervjuji, s katerimi smo preverjali mnenje udeležencev parade ponosa v Sloveniji o delu policistov in katerih ugotovitve povzemamo v nadaljevanju, so bili opravljeni leta 2013 na različnih lokacijah po Ljubljani, in sicer z osebami, ki so se v preteklosti udeleževale parade ponosa v Sloveniji oz. so bile vključene tudi v samo organizacijo le-te. Intervjuji so bili opravljeni s petimi različnimi osebami, ki so kakorkoli povezane s parado ponosa pri nas (udeleženci in/ali organizatorji). Pri sami izvedbi nas je predvsem zanimalo, ali ustrezna varnost, ki jo zagotavljajo

policisti, vpliva na udeležbo na paradi ponosa in kako so udeleženci parade ponosa glede na varnostno situacijo v Republiki Sloveniji zadovoljni z zagotavljanjem varnosti in ukrepi ter postopki policistov pri varovanju le-te.

3 PREDSTAVITEV IN INTERPRETACIJA REZULTATOV

3.1 Rezultati raziskave med policisti

V prispevku smo želeli ugotoviti, ali je v Sloveniji udeležencem parade ponosa zagotovljena ustrezna varnost. V tabeli 1 v nadaljevanju so prikazani rezultati odgovorov na prvi vsebinski sklop vprašanj, vezani na oceno pomena in družbeni relevantnosti parade ponosa ter o varovanju parade ponosa.

	Aritmetična sredina	Standardni odklon
Parada ponosa je družbeno pomembna	2,46	,98
Parada ponosa v Sloveniji je informirala družbo o položaju gejevsko-lezbične skupnosti	2,91	1,13
Parada ponosa v Sloveniji je dvignila vidnost gejevsko-lezbične skupnosti	3,27	1,18
Parada ponosa v Sloveniji je doprinesla k sociopolitičnim spremembam pri razumevanju položaja gejev in lezbijk	2,80	1,08
Parada ponosa v Sloveniji ni prinesla bistvenih sprememb v smislu sprejemanja gejev in lezbijk in bi morala biti organizirana drugače	3,16	1,08

Tabela 1:
Analiza odgovorov o trditvah, vezanih na oceno pomena in družbene relevantnosti parade ponosa

Iz tabele 1 razberemo, da vrednosti aritmetične sredine niso presegle meje ocene štiri le pri trditvi »parada ponosa je družbeno pomembna«. Razvidno je, da se policisti najbolj strinjajo s trditvijo »parada ponosa v Sloveniji je dvignila vidnost gejevsko-lezbične skupnosti« (3,27), kjer pa je tudi najvišja vrednost standardnega odklona (1,18). Policisti se najmanj strinjajo s tem, da je parada ponosa družbeno pomembna (2,46), kjer je vrednost standardnega odklona najmanjša (0,98). Prav tako smo ugotovili, da se je s prvo, v tabeli 1 zapisano trditvijo, strinjalo (4+5) 13 %, ne strinjalo (1+2) pa 44,4 % policistov; z drugo trditvijo se je strinjalo (4+5) 29,6 %, ne strinjalo (1+2) pa 31,5 %; s tretjo trditvijo se je strinjalo (4+5) 42,6 %, ne strinjalo (1+2) pa 22,2 %; s četrto trditvijo se je strinjalo (4+5) 22,2 %, ne strinjalo (1+2) pa 34,2 %; s peto trditvijo se je strinjalo (4+5) 31,5 %, ne strinjalo (1+2) pa 18,5 %.

	Aritmetična sredina	Standardni odklon
Parado ponosa varuje zadostno število policistov	4,06	,960
Na paradi ponosa je potrebno varovanje, tako s strani rediteljev kot tudi policistov	3,24	1,31
Policisti na paradi ponosa opravljajo svoje delo profesionalno in v skladu z zapisano zakonodajo	4,47	,828
Na paradi ponosa je zagotovljena dovolj velika varnost udeležencem, zato ne more priti do kršenja javnega reda in miru, nasilnih in kaznivih dejanj	3,71	,962

Tabela 2:
Analiza odgovorov o trditvah, vezanih na oceno varovanja parade ponosa

Tabela 2:
Nadaljevanje

	Aritmetična sredina	Standardni odklon
Policisti, ki opravljajo varovanje, uspešno sodelujejo z organizatorji in udeleženci parade ponosa	4,06	,846
Policisti bi posredovali in zaščitili udeleženca parade ponosa, ki bi bil napaden, zaradi svoje istospolne usmerjenosti	4,28	1,08
Policisti bi enako obravnavali istospolno usmerjenega udeleženca kot ostale udeležence na paradi ponosa, če bi bili oškodovani ob prekršku ali kaznivem dejanju	4,47	,767
Parada ponosa v Sloveniji je prinesla bistvene spremembe v smislu sprejemanja gejev in lezbijk in je organizirana v redu	2,84	1,08

Iz tabele 2 razberemo, da se policisti najbolj strinjajo s trditvijo »policisti bi enako obravnavali istospolno usmerjenega udeleženca kot ostale udeležence na paradi ponosa, če bi bili oškodovani ob prekršku ali kaznivem dejanju« ter »policisti na paradi ponosa opravljajo svoje delo profesionalno in v skladu z zapisano zakonodajo«, obe trditvi imata najvišjo aritmetično sredino (4,47). Največje odstopanje pri standardnem odklonu vidimo pri trditvi »na paradi ponosa je potrebno varovanje, tako s strani rediteljev kot tudi policistov« (1,31). Prav tako smo ugotovili, da se je s prvo v tabeli 2 zapisano trditvijo strinjalo (4+5) 72,2 %, ne strinjalo (1+2) pa 4,7 % policistov; z drugo trditvijo se je strinjalo (4+5) 50 %, ne strinjalo (1+2) pa 26 %; s tretjo trditvijo se je strinjalo (4+5) 87,9 %, ne strinjalo (1+2) pa 4,7 %; s četrto trditvijo se je strinjalo (4+5) 60,7 %, ne strinjalo (1+2) pa 11,2 %, s peto trditvijo se je strinjalo (4+5) 76 %, ne strinjalo (1+2) pa 2,8 %; s šesto trditvijo se je strinjalo (4+5) 78,7 %, ne strinjalo (1+2) pa 6,5 % policistov; s sedmo trditvijo se je strinjalo (4+5) 83,3 %, ne strinjalo (1+2) pa 0 %; z osmo trditvijo se je strinjalo (4+5) 18,5 %, ne strinjalo (1+2) pa 31,5.

V nadaljevanju smo zaradi preverjanja zgoraj navedenih tez opravili faktorsko in diskriminantno analizo ter s tem pridobili še ostale rezultate, pomembne za raziskovanje obravnavane teme. S faktorsko analizo smo spremenljivke, ki merijo zgodovinski pomen in družbeno relevantnost parade ponosa, ter tiste, ki merijo varovanje parad ponosa s strani policistov, poskusili združiti v faktorje in nato na podlagi njih preučiti, če med njimi obstajajo statistično značilne razlike glede na demografske podatke. Vrednost Kaiser-Olkinovega kazalca (KMO) je 0,752, vrednost korelacijske matrike pa 0,308, zato multikolinearnost ne predstavlja težav in je faktorska analiza smiselna za prvi dve spremenljivki. Ustvarili smo dva faktorja, ju poimenovali in s tem pojasnili 68,8 % celotne variance pojava, merjenega s preučevanimi spremenljivkami (tabela 3).

Tabela 3:
Lastne vrednosti in pojasnjena varianca*

Komponenta	Lastna vrednost			Ekstrakcija			Rotacija
	Skupaj	% variance	Kumulativni %	Skupaj	% variance	Kumulativni %	
1	2,427	48,541	48,451	2,427	48,541	48,451	2,415
2	1,016	20,324	68,865	1,016	20,324	68,865	1,045
3	,709	14,179	83,044				
4	,481	9,261	92,665				
5	,367	7,335	100,000				

*Lastne vrednosti in pojasnjena varianca izločenih faktorjev za spremenljivke, ki merijo zgodovinski pomen in družbeno relevantnost parade ponosa.

Z neposredno rotacijsko metodo smo pridobili tudi rotirane faktorske uteži; pri prvem faktorju ima najvišjo faktorsko utež spremenljivka »parada ponosa v Sloveniji je doprinesla k sociopolitičnim spremembam pri razumevanju gejev in lezbijk«, in sicer 0,855, v drugem pa imamo zgolj eno spremenljivko »parada ponosa v Sloveniji je prinesla bistvene spremembe v smislu sprejemanja lezbijk in gejev ter je dobro organizirana« z vrednostjo 0,974 (tabela 4).

	Komponenta	
	Družbena relevantnost parade ponosa	Doprinos parade ponosa k sprejemanju istospolnih ljudi
Parada ponosa v Sloveniji je doprinesla k sociopolitičnim spremembam pri razumevanju položaja gejev in lezbijk	,855	
Parada ponosa v Sloveniji je informirala družbo o položaju gejevsko-lezbične skupnosti	,818	
Parada ponosa je družbeno pomembna	,746	
Parada ponosa v Sloveniji je dvignila vidnost gejevsko-lezbične skupnosti	,673	
Parada ponosa v Sloveniji je prinesla bistvene spremembe v smislu sprejemanja lezbijk in gejev ter je dobro organizirana		,974

Tabela 4:
Rotirana faktorska matrika za spremenljivke, ki merijo zgodovinski pomen in družbeno relevantnost parade ponosa

Opravili smo še drugo faktorsko analizo za spremenljivke, ki merijo varovanje parade ponosa s strani policistov. Za omenjene spremenljivke je faktorska analiza smiselna in multikolinearnost ne predstavlja težav, saj je vrednost Kaiser-Olkinovega kazalca (KMO) 0,735, vrednost korelacijske matrike pa 0,238. Ustvarili smo dva faktorja, ju poimenovali in s tem pojasnili 55,2 % celotne variance pojava, merjenega s preučevanimi spremenljivkami (tabela 5).

Komponenta	Lastna vrednost			Ekstrakcija			Rotacija
	Skupaj	% variance	Kumulativni %	Skupaj	% variance	Kumulativni %	
1	2,702	38,606	38,606	2,702	38,606	38,606	2,637
2	1,164	16,628	55,234	1,164	16,628	55,234	1,336
3	,924	13,204	68,438				
4	,719	10,271	78,710				
5	,638	9,117	87,827				
6	,484	6,910	94,737				
7	,368	6,263	100,00				

Tabela 5:
Lastne vrednosti in pojasnjena varianca izločenih faktorjev za spremenljivke, ki merijo varovanje parade ponosa s strani policistov

Z neposredno rotacijsko metodo smo tudi v tem primeru pridobili rotirane faktorske uteži; pri prvem faktorju ima najvišjo faktorsko utež spremenljivka »policisti na paradi ponosa opravljajo svoje delo profesionalno in v skladu z zapisano zakonodajo«, in sicer 0,778, v drugem pa »na paradi ponosa je potrebno varovanje tako s strani rediteljev kot policistov« z vrednostjo 0,851 (tabela 6).

Tabela 6:
Rotirana
faktorska
matrika za
spremenljivke,
ki merijo
varovanje
parade ponosa s
strani policistov

	Komponenta	
	Zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	Pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji
Policisti na paradi ponosa opravljajo svoje delo profesionalno in v skladu z zapisano zakonodajo	,778	
Policisti bi enako obravnavali istospolno usmerjenega udeleženca kot ostale udeležence na paradi, če bi bili ti oškodovani ob prekršku ali kaznivem dejanju	,758	
Na paradi ponosa je zagotovljena dovolj velika varnost udeležencem, zato ne more priti do kršenja javnega reda in miru, nasilnih in kaznivih dejanj	,652	
Policisti, ki opravljajo varovanje, uspešno sodelujejo z organizatorji in udeleženci parade ponosa	,649	
Policisti bi posredovali in zaščitili udeleženca parade ponosa, ki bi bil napaden zaradi istospolne usmerjenosti	,628	
Na paradi ponosa je potrebno varovanje tako s strani rediteljev kot tudi policistov		,851
Parado ponosa varuje zadostno število policistov		-,675

V nadaljevanju smo na podlagi ustvarjenih faktorjev s pomočjo diskriminantne analize preverjali, ali na mnenja anketiranih vpliva delovna doba anketiranega. Faktorji so preračunani po regresijski metodi, zato so njihove vrednosti v nadaljevanju standardizirane.

Nadalje smo z diskriminatno analizo preverjali, ali obstajajo statistično značilne razlike med tistimi, ki so zaposleni manj kot 10 let in več kot 10 let, glede faktorja in dobljene spremenljivke »zagotavljanje varnosti na paradi ponosa« in »pomoč rediteljem pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji«.

Delovna doba v policiji		Aritmetična sredina	Standardni odklon Neobteženo	Veljavno N število	
				Obteženo	
Manj kot 10 let	Zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	-,364	1,11	43	43,00
	Pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,160	1,05	43	43,00
Več kot 10 let	Zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,248	,837	63	63,00
	Pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	-,109	,953	63	63,00
Skupaj	Zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,000	1,00	106	106,00
	Pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,000	1,00	106	106,00

Tabela 7:
Rezultati diskriminantne analize glede na delovno dobo

Tabela 7 nam pokaže, da ima faktor »zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji« najvišjo aritmetično sredino (0,248) in standardni odklon (1,11) pri skupini več kot 10 let. Faktor »pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji« pa pri skupini manj kot 10 let (0,160), kjer je standardni odklon (1,05). To pomeni, da tisti z več delovne dobe menijo, da je varnost boljša, kot pa menijo mlajši kolegi. Tisti z manj delovne dobe v policiji pa v večji meri menijo, da bi bilo potrebno tudi varovanje rediteljev.

	Wilksova lambda	F	df1	df2	p-vrednost
Zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,908	10,48	1	104	,002
Pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,982	1,87	1	104	,174

Tabela 8:
Test enakosti povprečnih vrednosti (delovna doba)

Za časovni okvir zaposlitve oz. delovno dobo policistov smo s testom enakosti povprečnih vrednosti poskušali ugotoviti vrednosti Wilksove lambde pri posameznem faktorju. Glede na stolpec (p-vrednost) ugotavljamo, da je le en faktor statistično razlikuje policiste glede na delovno dobo na policiji (vrednost pri »zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji« znaša 0,002). Tisti z več dela na policiji se namreč s trditvami o dobri varnosti strinjajo bolj kot njihovi mlajši kolegi (tabela 8).

Funkcija	Lastna vrednost	% Variance	Kumulativni %	Kanonična vrednost
1	,112	100,0	100,0	,317

Tabela 9:
Lastne vrednosti

Iz tabele 9 je razvidno, da imamo eno diskriminantno funkcijo. Zaželena vrednost kanonične korelacije je v našem primeru 0,317, s tem pojasnimo 100 % variance. Lastna vrednost za prvo funkcijo je 0,112.

Tabela 10:
Wilksova
lambda

Test funkcij	Wilksova lambda	Hi-kvadrat	df	p-vrednost
1	,900	10,89	2	,004

Iz tabele 10 razberemo, da je p-vrednost za funkcijo 1 manjša od 0,05, kar pomeni, da je model statistično značilen. Obstajajo statistično značilne razlike glede na leta zaposlitve anketirancev o trditvi »zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji«. Obstajajo tudi statistično značilne razlike med tistimi, ki so zaposleni več kot 10 let, in tistimi, ki so zaposleni manj kot 10 let.

Prav tako smo z diskriminantno analizo preverjali, ali obstajajo statistično značilne razlike med starostnimi skupinami anketirancev glede na dobljene faktorje in določene spremenljivke: »zagotavljanje varnosti na paradi ponosa« in »pomoč rediteljem pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji«, »družbena relevantnost parade ponosa« in »doprinos parade ponosa k sprejemanju istospolno usmerjenih ljudi«.

Tabela 11:
Rezultati
diskriminantne
analize za
starost

Starost		Aritmetična sredina	Standardni odklon Neobteženo	Veljavno N število	
				Obteženo	
Do 20 let	Zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	-,865	1,36	2	2,00
	Pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	-,391	1,22	2	2,00
	Družbena relevantnost parade ponosa	-,1	1,48	2	2,00
	Doprinos parade ponosa k sprejemanju istospolno usmerjenih ljudi	,686	1,93	2	2,00
Od 20 do 30 let	Zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	-,587	1,14	21	21,00
	Pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,459	,945	21	21,00
	Družbena relevantnost parade ponosa	,234	,641	21	21,00
	Doprinos parade ponosa k sprejemanju istospolno usmerjenih ljudi	,322	,669	21	21,00
Od 30 do 40 let	Zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,132	,910	66	66,00
	Pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	-,224	1,01	66	66,00
	Družbena relevantnost parade ponosa	-,125	1,06	66	66,00
	Doprinos parade ponosa k sprejemanju istospolno usmerjenih ljudi	-,077	1,09	66	66,00

Starost		Aritmetična sredina	Standardni odklon Neobteženo	Veljavno N število	
				Obteženo	
od 40 do 50 let	Zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,422	,724	16	16,00
	Pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,425	,703	16	16,00
	Družbena relevantnost parade ponosa	,412	,876	16	16,00
	Doprinos parade ponosa k sprejemanju istospolno usmerjenih ljudi	-,210	,891	16	16,00
Skupaj	Zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,013	,994	105	105,00
	Pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,007	1,00	105	105,00
	Družbena relevantnost parade ponosa	,009	,999	105	105,00
	Doprinos parade ponosa k sprejemanju istospolno usmerjenih ljudi	-,002	1,01	105	105,00

Tabela 11:
Nadaljevanje

Tabela 11 nam pokaže, da ima faktor »zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji« najvišjo aritmetično sredino ($AS = 0,422$) pri starostni skupini od 40 do 50 let, faktor »pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji« ima najvišjo aritmetično sredino ($AS = 0,459$) pri starostni skupini od 20 do 30 let, faktor »družbena relevantnost parade ponosa« ima najvišjo aritmetično sredino ($AS = 0,412$) pri starostni skupini od 40 do 50 let ter faktor »doprinos parade ponosa k sprejemanju istospolno usmerjenih ljudi« ima najvišjo aritmetično sredino ($AS = 0,686$) pri starostni skupini do 20 let, kjer je tudi najvišji standardni odklon ($SO = 1,93$).

	Wilksova lambda	F	df1	df2	p-vrednost
Zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,876	4,76	3	101	,004
Pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji	,895	3,95	3	101	,010
Družbena relevantnost parade ponosa	,927	2,64	3	101	,053
Doprinos parad ponosa k sprejemanju istospolno usmerjenih ljudi	,960	1,38	3	101	,251

Tabela 12:
Test enakosti
povprečnih
vrednosti
(starost)

Za starost policistov smo s testom enakosti povprečnih vrednosti poskušali ugotoviti vrednosti Wilksove lambde pri posameznem faktorju in dobljenih spremenljivkah. Pri vseh, razen pri »doprinos parade ponosa k sprejemanju istospolno usmerjenih ljudi« je vrednost manjša od 0,05. Pri faktorju »družbena relevantnost parade ponosa« je p-vrednost 0,053, kar je še dopustna meja (tabela 12).

Tabela 13:
Lastne vrednosti

Funkcija	Lastna vrednost	% Variance	Kumulativni %	Kanonična korelacija
1	,202	59,2	59,2	,410
2	,132	38,7	97,8	,341
3	,007	2,2	100,0	,086

Iz tabele 13 vidimo, da imamo tri diskriminantne funkcije. Za prvo funkcijo pojasnimo 59,2 % variance, za drugo 38,7 % in tretjo 2,2 %. Kanonična korelacija za prvo funkcijo je 410, za drugo 341, za tretjo 86. Lastna vrednost pri prvi funkciji je 0,202, pri drugi 0,132 in tretji 0,007.

Tabela 14:
Wilksova lambda

Test funkcij	Wilksova lambda	Hi-kvadrat	df	p-vrednost
1 skozi 3	,730	31,51	12	,002
2 skozi 3	,877	13,13	6	,041
3	,993	,735	2	,692

Iz tabele 14 je razvidno, da je p-vrednost za funkcijo 1 in 2 manjša od 0,05, kar pomeni, da obe funkciji statistično značilno vplivata ali da obstajajo statistično značilne razlike glede na starostne skupine do naslednjih faktorjev in dobljenih spremenljivk: »zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji, pomoč rediteljem pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji ter družbena relevantnost parade ponosa v Sloveniji«. Statistično značilne razlike so med tistimi, ki spadajo v starostno skupino od 40 do 50 let (zagotavljanje varnosti na paradi ponosa v Sloveniji in družbena relevantnost parade ponosa), in med tistimi, ki spadajo v starostno skupino od 20 do 30 let (pomoč rediteljev pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa v Sloveniji).

3.2 Predstavitev ugotovitev intervjujev z udeleženci parade ponosa

Že v poglavju o metodah smo zapisali, da smo z intervjuji hoteli potrditi ali ovreči trditvi, in sicer, ali ustrezna varnost, ki jo zagotavljajo policisti, vpliva na udeležbo na paradi ponosa in kako so udeleženci parade ponosa glede na varnostno situacijo v Republiki Sloveniji zadovoljni z zagotavljanjem varnosti in ukrepi ter postopki policistov pri varovanju le-te. Glede tega smo intervjuvancem zastavili nekaj vprašanj, ki so se nanašala na splošno varnostno situacijo v Republiki Sloveniji, in sicer, ali se sami udeležujejo parade ponosa in kakšno se jim zdi število udeležencev, ali je sama udeležba odvisna od kakovosti zagotavljanja varnosti policistov ter ali je po njihovem mnenju sodelovanje policije in LGBT skupnosti pri varovanju parade ponosa pri nas dovolj kakovostno.

Ugotovili smo, da se udeleženci dokaj pogosto udeležujejo same parade ponosa, vendar na splošno menijo, da bi bilo število lahko večje. Glede varnostne situacije v naši državi intervjuvanci menijo, da policija in druge službe varovanja dobro opravljajo svoje delo v času varovanja parade ponosa, kar pa ni povezano s tem, da je udeležencev parad pri nas vsako leto malo. Večina intervjuvancev se strinja, da je udeležba odvisna predvsem od ljudi samih, ki se po večini nočejo javno izpostaviti, ker bi lahko imeli z udeležbo ali vidnostjo na paradi ponosa težave doma, v službi ali pa jih prijatelji ne bi več sprejeli v svojo družbo. Prav tako je bilo ugotovljeno, da policija pri nas še nikoli ni bila primorana ukrepati

in izvajati postopke v času poteka parade ponosa. Intervjuvanci so izpostavili primere napadov na udeležence po paradi ponosa, kar pa ni več v sklopu javne prireditve. Kljub temu se vsi strinjajo, da tega ne smemo zanemariti in da bi morali policisti v prejšnjih letih narediti več za varnost udeležencev tudi po prireditvi, v zadnjih letih pa se to izboljšuje, tako da policisti poskrbijo za varnost tudi po paradi ponosa.

Vsi intervjuvanci, predvsem tisti, ki so tudi kot organizatorji sodelovali s policisti, se strinjajo, da je zagotavljanje varnosti s strani policije in sodelovanje policije z LGBT skupnostjo pri varovanju parade ponosa kot del že na začetku omenjenega policijskega dela v skupnosti dobro in si želijo še več takega sodelovanja tudi skozi celo leto, ne samo v času prireditve.

4 RAZPRAVA IN PREDLOGI ZA PRAKSO

Stonewalski upor leta 1969 v ZDA je prelomnica v sprejemanju LGBT skupnosti in odpravi vseh oblik diskriminacije ter homofobnega nasilja. Do omenjenega nasilja, po ugotovitvah različnih avtorjev, najpogosteje pride v času pomembnejših prireditev, ki so namenjene LGBT skupnosti, kamor lahko uvrstimo tudi vsakoletne parade ponosa v svetu in pri nas. Da bi preprečili nasilno vedenje dejanj, so na paradi ponosa pri nas prisotni tudi policisti. Policisti pri izvedbi in varovanju sodelujejo z več nevladnimi organizacijami. Sodelovanje ima ključno vlogo na paradi ponosa, saj se tudi slovenska policija, kot pravita Bren in Bagari (2013), zaveda pomena javnega mnenja o zadovoljstvu ljudi s policijskim delom. Izkušnje, ki jih imajo ljudje s policisti na določenem lokalnem območju, pripomorejo k uspešnemu delu policistov, pripravljenosti za sodelovanje z ljudmi in razreševanje vseh oblik kriminalnih dejanj. Zaradi boljšega razumevanja vloge policistov pri varovanju specifične javne prireditve, kot je parada ponosa, smo si v začetku prispevka zastavili vprašanje, ali je stališče policistov o ustrezni varnosti na paradi ponosa v Sloveniji odvisno od delovne dobe policistov. Z analizo smo ugotovili, da obstajajo statistično značilne razlike pri policistih glede na njihovo delovno dobo v policiji. Tisti, ki so zaposleni več kot 10 let v policiji, se s trditvami o ustrezni varnosti na paradi ponosa v Sloveniji strinjajo bolj, kot njihovi mlajši kolegi.

Prav tako lahko potrdimo, da so stališča policistov o ustrezni varnosti, pomoči rediteljev pri tem in družbeni pomembnosti parade ponosa v Sloveniji odvisna od starosti policistov. Z analizo smo ugotovili, da obstajajo statistično značilne razlike med starostnimi skupinami glede na postavljeno hipotezo. Policistom, ki spadajo v starostno skupino od 40 do 50 let, je parada ponosa družbeno pomembna in menijo, da je udeležencem treba zagotoviti ustrezno varnost. Policisti, ki spadajo v starostno skupino od 20 do 30 let, pa v večji meri menijo, da pri zagotavljanju varnosti na paradi ponosa potrebujejo tudi pomoč rediteljev. Nadalje smo ugotovili, da je število udeležencev na paradi ponosa majhno, kar potrjujejo tudi izsledki raziskave, ki sta jo med LGBT skupnostjo opravila Kuhar in Švab (2014). Ugotovila sta, da se je podpora paradi ponosa v zadnjih letih zmanjšala, vendar pa se je povečalo zadovoljstvo z delom zaposlenih in prostovoljcev v LGBT nevladnih organizacijah. Ugotovitve naše raziskave in intervjujev kažejo, da bi moralo biti

sodelovanje policije in LGBT skupnosti boljše, predvsem pri obravnavi vseh oblik nasilja in organizaciji ter varovanju parade ponosa, kar potrjujejo tudi Kuhar in Švab (2014) ter Stožič in Petrovič (2016) v svojih raziskavah med LGBT populacijo, da je približno tretjina vprašanih odnos policije do LGBT skupnosti ocenilo pozitivno in profesionalno, izkušnje s policijo pa je manj kot polovica ocenila kot nevtralne ali pozitivne. Kozjak-Mikić in Petković (2015), ki sta opravila raziskavo med policisti, pa pravita, da je tudi odnos policije do istospolno usmerjenih oseb dokaj negativen. Ugotovitve vseh zgoraj omenjenih raziskav kažejo na neke vrste pasivnost policistov, ali kot pravi Pirnar (2006), da pasivnost oziroma negativizem policistov vpliva na neaktivnost istospolno usmerjenih, s čimer se le-ti podrejajo trenutni oblasti in vladajoči ideologiji ter tako prispevajo k *status quo* situaciji, ki pa ni dobra za preprečevanje diskriminatornih praks.

Na podlagi ugotovitev z raziskavo med policisti in intervjuji z udeleženci parade ponosa v Sloveniji menimo, da bi bilo treba v prihodnje še več narediti za varnost udeležencev parade ponosa pri nas: ta naj bi bila solidna, problem je predvsem v komunikaciji in informiranju udeležencev s strani policistov in obratno. Morda bi bilo smotrno po zgledu tujine, kjer je udeležencev na sami prireditvi bistveno večje, razmišljati o policistih, ki bi bili v času poteka parade ponosa prisotni na določenem mestu in bi nudili potrebne informacije udeležencem parade ponosa (mobilne policijske postaje). Slednje bi pripomoglo tudi k boljši prepoznavnosti homofobnega nasilja, ki se je v slovenskem prostoru doslej dogajal le po sami paradi ponosa. Ugotovitve kažejo na to, da v času same parade ponosa ni bilo zabeleženih nasilnih dejanj zoper udeležence. S preučitvijo že opravljenih raziskav na temo homofobnega nasilja na paradah ponosa smo zasledili podatke, da so avtorji navedli primere napadov na udeležence drugih oblik javnega zbiranja LGBT skupnosti, kot je npr. mariborska Akcija strpnosti, katere akterje so leta 2006 napadli neznanci, jim grozili z noži in prevrnili stojnice, ki so jih člani mariborske nevladne organizacije Lingisium postavili na enem izmed mariborskih trgov.

Opraviti bi bilo treba dodatne raziskave ter predstavitve s področja sodelovanja policije z LGBT skupnostjo in udeleženci parade ponosa pri varovanju le-teh, ter več dodatnih predstavitev za vse policiste na temo parade ponosa. Pomembno je določiti osebo oziroma osebe, zaposlene na policiji, ki bodo dovolj informirane, profesionalne in strokovno podkovane, da bodo lahko udeležencem parade ponosa, LGBT osebam ali morebitnim oškodovancem kaznivih dejanj nasilja in prekrškov s področja javnega reda in miru nudile podporo in svetovale, kaj lahko storijo ter na katere institucije se lahko obrnejo. Pomembno je, da bi vsaka policijska postaja, torej na lokalnem nivoju policije, imela enega policista, ki bi sodeloval z LGBT skupnostjo ter svojim kolegom nudil pomoč pri morebitnem obravnavanju prekrškov ali kaznivih dejanj s področja homofobnega nasilja.

UPORABLJENI VIRI

- Armstrong, E. in Crago, S. (2006). Movements and memory: The making of the stonewall myth. *American Sociological Review*, 71(5), 724–751.
- Bren, M. in Bagari, D. (2013). Mnenjska raziskava o zadovoljstvu občanov z delom policije, njeni uspešnosti, o zaupanju ter občutku varnosti na območju Policijske uprave Murska Sobota. *Varstvoslovje*, 15(1), 64–82.

- Bruce, M. K. (2013). LGBT pride as a cultural protest tactic in a Southern City. *Journal of Contemporary Ethnography*, 42(5), 608–625.
- Dobrič-Brankov, T. (2010). *Diskriminacija i nasilje na osnovi seksualne orientacije u okviru vršnjačkih grupa: (Analiza i interpretacija rezultata istraživanja drugih autora o problemima nasilja i diskriminacije nad LGBT osobama u periodu aktivnog školovanja)*. Beograd: Labris-organizacija za lezbijska ljudska prava.
- Duberman, M. (1993). *Stonewall*. New York: Plume.
- Durić, D. (2015). Freudovi »modeli« homoseksualnosti: Tri rasprave o seksualnoj teoriji i teoriji edipacije. *Holon*, 5(2), 324–354.
- Enguix, B. (2009). Identities, sexualities and commemorations: Pride parades, public space and sexual dissidence. *Anthropological Notebooks*, 15(2), 15–33. Pridobljeno na http://www.drustvo-antropologov.si/AN/PDF/2009_2/Anthropological_Notebooks_XV_2_Enguix.pdf
- Kates, M. S. in Belk, R. (2001). The meanings of lesbian and gay pride day resistance through consumption and resistance to consum. *Journal of Contemporary Ethnography*, 30(4), 392–429.
- Kozjak-Mikić, Z. in Petković, D. (2015). Stavovi prema osobama istospolne seksualne orientacije u sektoru zdravstva i policije. *Ljetopis socijalnog rada*, 22(3), 437–463.
- Kuhar, R. (2001). *Mi, drugi: Oblikovanje homoseksualne identitete*. Ljubljana: ŠKUC.
- Kuhar, R. (2005). Razkritje homoseksualne identitete. *Družboslovne razprave*, 21(49–50), 119–138.
- Kuhar, R. (2006). Homofobija: Kultura strahu pred homoseksualnostjo. *Teorija in praksa*, 33(3–4), 540–556.
- Kuhar, R. (2008). Med normalnostjo in domala normalnostjo. V A. Sullivan (ur.), *Domala normalen: Argument o homoseksualnosti* (str. 177–198). Ljubljana: Krtina.
- Kuhar, R. (2009). Vitalnost na akademski margini: Razvoj gejevskih in lezbičnih študij v Sloveniji. *Sodobna pedagogika*, 60(4), 26–46.
- Kuhar, R. (2010). *Intimno državljanstvo*. Ljubljana: ŠKUC.
- Kuhar, R. (2013). Prekleti pedri. V T. Klančar, T. Hodnik in S. Topolinjak (ur.), *Mavrična Ljubljana* (str. 8–13). Ljubljana: Mestna občina, Oddelek za zdravje in socialno varstvo.
- Kuhar, R. in Švab, A. (2005). *Neznosno udobje zasebnosti: Vsakdanje življenje gejev in lezbijk*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Kuhar, R. in Švab, A. (2014). *Raziskava o pravni (pod)informiranosti LGBT skupnosti in vsakdanjem življenju gejev in lezbijk: (Raziskovalno poročilo)*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Kuhar, R., Kogovšek, N. in Magič, J. (2008). *POVEJ NAPREJ! Raziskovanje, spremljanje, beleženje primerov diskriminacije, kršitev pravic in nasilja nad istospolno usmerjenimi v Sloveniji v obdobju med novembrom 2007 in novembrom 2008: (Poročilo)*. Ljubljana: Društvo informacijski center Legebitra.
- Kuhar, R., Kogovšek-Šalomon, N., Humer, Ž. in Maljevac, S. (2011). *Obrazi homofobije*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Lauritsen, J. (2009). Gay liberation in New York: Year one. *The Gay & Lesbian Review*, 16(4), 27. Pridobljeno na <http://www.glreview.org/article/article-513/>
- Magič, J. (2014). Social and psychological factors influencing reporting od homophobic hate crime. *Socialno delo*, 53(6), 321–335.

- Maljevac, S., Koletnik, A., Magič, J. in Kuhar, R. (2008). *Vsakdanje življenje istospolno usmerjenih mladih v Sloveniji*. Ljubljana: Društvo informacijski center Legebitra.
- Mason, G. (2001). Body maps: Envisaging homophobia, Violence and Safety. *Social & Legal Studies*, 10(1), 23–44.
- Nastran Ule, M. (1997). *Temelji socialne psihologije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Nemec, I. (2014). *Percepcija udeležencev o kakovosti zagotavljanja varnosti s strani policije na paradah ponosa v Sloveniji* (Magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Niš, M. (2013). Spolna/rodna ravnopravnost i odgovorno spolno ponašanje. V M. Mićanović (ur.), *Zdravstveno odboj: Priručnik za nastavnike i stručne suradnike u srednjoj školi* (str. 239). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Agencija za odboj i obrazovanje.
- Petz, B. (2005). *Psihologijski rječnik*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Pirmar, M. (2006). *Tok/Pritok: Konstrukcija in reprezentacija homoseksualne identitete v 20. stoletju*. Ljubljana: ŠKUC.
- Radoman, M. (2012). Istraživanje stavova LGBT populacije o sektoru bezbednosti. *Filozofija i društvo*, 23(1), 150–171.
- Segal, L. (1997). *New sexual agendas*. Basingstoke; London: Macmillan Press.
- Stein, A. (2005). Make room for daddy anxious masculinity and emergent homophobias and neopatriarchal politics. *Gender & Society*, 19(5), 601–620.
- Stojčić, M. in Petrović, D. (2016). *Homofobija i internalizovana homofobija, kvalitativno istraživanje u Srbiji*. Beograd: Centar za kvir studije.
- Troiden, D. R. R. (1989). The formation of homosexual identities. *Journal of Homosexuality*, 17(1-2), 43–74.
- Velikonja, N. (2004). *20 let gejevskega in lezbičnega gibanja*. Ljubljana: ŠKUC.
- Walton, T. (2010). *Out of the shadows*. London: Bona Street Press.
- Woods, J. B. (2014). »Queering criminology«: Overview of the state of the field. V D. Peterson in V. R. Panfil (ur.), *Handbook of LGBT communities, crime and justice* (str. 15–41). New York: Springer.
- Woodward, K. (1997). *Identity and difference*. London: Sage.
- Zorn, J. (1999). Homoseksualnost: (De)konstrukcija spola in seksualnosti: Antropološka in feministična perspektiva. *Delta, revija za ženske študije in feministično teorijo*, 5(1-2), 117–131.

O avtorjih:

Izidor Nemec, magister varstvoslovja, je v letu 2011 zaključil dodiplomski študij na Fakulteti za varnostne vede UM ter nadaljeval podiplomski študij na isti fakulteti z zagovorom magistrskega dela leta 2014. Opravlja delo vodje policijskega okoliša Policijske postaje Ljubljana-Bežigrad. E-pošta: izidor.nemec@policija.si

Dr. Iztok Podbregar, redni profesor za področje upravljanja in vodenja varnostnih organizacij, dekan Fakultete za organizacijske vede Univerze v Mariboru. Kot predavatelj sodeluje tudi s Fakulteto za varnostne vede UM, Fakulteto za logistiko UM ter Fakulteto za turizem UM. E-pošta: iztok.podbregar@fov.uni-mb.si